

TA'LIM OLISH JARAYONIDA MUSTAQIL TA'LIM TAMOYILLARI VA VOSITALARI

Sarimsakova Shaxnoza Baxtiyarovna
SamDChTI tyutori

Annotatsiya: Bu tadqiqot davomida, mustaqil ta'limning eng ma'qul tashkil etish tamoyillarini o'rganish va takomillashtirishni maqsad qilamiz. Bu, o'qituvchilar va talabalar uchun ta'lim jarayonlarini o'zlashtirish va o'zlashtirish usullarini o'rganishni o'z ichiga oladi. Mustaqil ta'limni tashkil etish tamoyillari yordamida ta'lim jarayonlari va o'qish materiallari boshqarilishi, insonlar uchun ma'qul, samarador va qiziqtiradigan qilinishi kutilmoqda.

Kalit so'zlar: Mustaqil ta'lim, ta'lim tashkili, o'zlashtirish, pedagogik texnologiyalar, o'qish materiallari, tadqiqot, o'qitish usullari

Mustaqil ta'lim olish konsepsiyalari, tamoyillari, va vositalari, ta'limning o'zlashtirilishi va o'zlashtirish jarayonlarini tashkil etishda keng qo'llaniladigan muhim mavzulardir. Quyidagi ta'riflar, bu mavzularni tushunish uchun yordam beradi:

Mustaqil ta'lim konsepsiyasi deyilganda avvalo uni tashkil etishning muhim tashkiliy unsurlari tushuniladi va mustaqil ta'limga ta'limni jarayonini tashkil etish jarayonidan kelib chiqqan holda quyidagicha ta'rif beriladi: Bu, o'rganuvchilarning o'zlarini o'qish jarayonida aktivaning, o'zgaruvchanligining, va o'z muddatlarini boshqarishining muhim qismi bo'lishi maqsad qilinadi. O'rganuvchi o'zlashtirilgan ta'lim usullari, maqsadlari va resurslari orqali o'z o'qishini o'rganadi va boshqaradi.

O'rganuvchilar o'z o'qishlarining yo'li va maqsadlari haqida tasavvur qilishlarini shakllantirishadi. Bu, o'rganish jarayonini shakllantirishda va o'zlashtirishda yordam beradi.

O'rganuvchilar o'zlarini o'qishdan foydalanish va amal qilishda, ma'lum bir mavzuga oid savollar o'zlashtirishadi va javoblar tayyorlash qobiliyatlarini rivojlantirishadi.

Albatta bu davrda talabalar o'zlarini egallagan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashlari uchun ma'lum bir davr kerak bo'ladi va o'qituvchilar o'rganuvchilarga mustaqil ta'limni topshirishlari uchun muddatlar qo'yishadi, qanday vaqtda nima qilishlari kerakligini tayinlashadi va bu o'zlashtirish va egallangan ko'nikmalar o'qituvchilar tomonidan belgilangan muddatda so'raladi va baholanadi.

Ma'lum bir berilgan mavzu yoki mustaqil ta'lim bo'yicha o'quvchilarga o'zlashtirish vositalari beriladi va bu o'rganuvchilar uchun qo'llaniladigan kitoblar, elektron ta'lim dasturlari, video darsliklar, o'rganishning internet resurslari kabi ma'lumotlar va vositalardan foydalanishni o'z ichiga oladi.

Bundan tashqari o'rganuvchilar o'z o'qishlarini shakllantirishda va boshqarishda elektron dasturlar, darsliklar, maqolalar, video materiallar va onlayn kurslar va manbalar kabi vositalardan ham foydalanishlari mumkin bo'ladi.

Bu, o'rganuvchilarning o'zlashtirish jarayonlarini boshqarish, yozish, tasdiqlash, va mustaqil tahlil qilishda yordam beruvchi dasturlar, kompyuter tahlil usullari, va o'zlashtirilgan ta'lim o'zlashtirish vositalari bo'lishi mumkin.

Mustaqil ta'lim konsepsiyalari, tamoyillari, va vositalari, har bir shaxsning o'z ta'limini o'rganish, rivojlantirish, va boshqarishda muhimdir. Bu qo'llanmalardan foydalanib, o'rganuvchilar o'zlarini o'zlashtirish va o'rganish jarayonlarini rivojlantirishlari mumkin.

Talabalar uchun mustaqil ta'limning shakllantirilishi o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasida ko'p tomondan foydali hisoblanadi. Bu, o'rganishni o'zlashtirish, o'z o'qishni boshqarish va o'quvchi o'zining talablarini va maqsadlarini amalga oshirish imkonini beradi. Quyidagi bosqichlar o'quvchilarni mustaqil ta'limning shakllantirilishiga yordam berish uchun yordamchi bo'lishi mumkin:

O'quvchi Maqsadlari va Muddatlari: O'quvchilar o'z ta'lim maqsadlarini va muddatlarni

belgilashlarini o'rgating. Bu, ularning o'zlarini o'rganish yo'li va nima qilishlari kerakligini aniqlashlariga yordam beradi.

Tasavvur qilish: Bunda o'qituvchilar tomonidan o'quvchilarni o'zlarining o'qish va o'rganish jarayonlarini tasavvur qilishlariga odatlantirish va ko'rsatmalar berish kerak bo'ladi. Ular o'z o'qishlarini qanday tashkil etishlari, qaysi resurslardan foydalanishlari va qanday tahlil qilishlari kerakligini o'rganishlari mumkin.

Mustaqil ta'limni tashkil etishda o'qituvchilar tomonidan O'quvchilarga mustaqil ta'limni tayyorlashda foydalanish uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan resurslarni taqdim qilishingiz kerak. Bu kitoblar, darsliklar, video darsliklar, internet maqolalari, elektron dasturlar, va boshqa ma'lumotlar olish vositalari bo'lishi mumkin.

O'qituvchilar o'rganuvchilar uchun asosiy motivator vazifasini bajaradilar va o'quvchilarga o'z o'qishlari va o'rganishlari natijasida muhokamalashishlari uchun yordam berib boradi. Ularning savollariga javob berishadi va o'zlarining fikrlarini bilan muhokamalar tashkil etishadi va baholashlari kerak bo'ladi.

Bu borada albatta talabalar ham o'zlarining o'qish va o'rganish jarayonlarini mudofaa qilish va tahlil qilishlari uchun o'z fikrlari va tahlili ustida ham ishlashlari kerak bo'ladi.

Albatta, yosh o'quvchilar uchun o'qishga qiziqtirish va ularga mustaqil ta'lim va o'zlashtirishni o'rganishning o'yinlar va o'yin-elementlari orqali qiziqarli qilish uchun harakat qilinishi kerak va mustaqil ta'limni tashkil etishning eng asosiy qismlaridan biri bo'lib hisoblanadi.

Bu borada mustaqil ta'lim shakllantirishda o'qituvchilar o'quvchilarni o'zlarini o'rganishni o'zlashtirish va o'zgaruvchan ta'lim usullari va vositalaridan foydalanishlari uchun ko'rsatmalari va yordam beradigan bir platforma yaratishadi. Bu, o'quvchilarning o'zlarini o'qishlarini o'zlashtirish va ta'limda muvaffaqiyat qilishlari uchun muhimdir.

Mustaqil ta'limni tashkil etish tamoyillari va usullari, shaxslar o'zlarini o'rganish va rivojlantirishda o'zlashtirilgan vaqt, energiya, va resurslarni qanday boshqarishlari kerakligini o'rganish uchun yordam beradi.

O'rganuvchilar o'zlarining o'qish natijalarini baholash va rivojlantirish jarayonlarini tashkil etishlari kerak. Bu, o'zlarining ta'limlarini takomillashtirish va keyingi maqsadlarga yo'naltirishlari uchun muhimdir.

O'qituvchilar yosh o'quvchilarni o'qishga qiziqtirish, ularga o'zlashtirilgan ta'limni o'rganishni qiziqarli qilish uchun o'yin-elementlari va interaktiv vositalardan foydalanishlari mumkin. Shu o'rinda shuni ham ta'kidlashimiz kerakki, bugungi kunda ta'lim jarayonining sifatini rivojlantirish va ularning samaradorligini oshirish uchun turli xil zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish keng tarzda ta'lim jarayoniga tadbiiq etilgan.

Xulosa qilib aytganda har bir inson o'zining o'qish va o'rganish usullarini o'zlashtirishda o'zlariga mos keladigan usullarni topishi mumkin bunda o'qituvchilar tomonidan kerakli ko'rsatma va yo'riqlar berilib boriladi. Mustaqil ta'limni tashkil etish, o'z-o'zini o'rganish va rivojlantirishda o'quvchilarga o'zlarini boshqarish va o'zgaruvchanligini rivojlantirish uchun birinchi sinfdan o'qituvchilar kerakli bo'lib hisoblangan effektiv usullarni ta'lim jarayonida o'quvchilarga qo'llab borishlari zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Abdurasulovna, E. Z. (2023). COMPLEX PREPOSITIONS IN ENGLISH UNDERGOING SEMANTIC CHANGES. *Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence*, 2(4), 238-241.
2. Maxmudov, Q. S. O. G. L., Shayxislamov, N. Z. O. G. L., & Jo, B. B. O. G. L. (2020). O'zbek va xorijiy tillarda antonimlar tavsifi, o'zmi va ularning turli jihatdan tasniflanishi. *Science and Education*, 1(Special Issue 3).
3. Juraboyev, B. B. (2020). Nemis tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv. *Science and Education*, 7(7), 215-220.

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-OKTABR

ANDIJON, 2024

4. Joraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on english lessons. Academic research in educational sciences.